

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در بررسی

طرح اصلاح تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و

دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز

مطرح شده در جلسه ۱۳۹۰/۱۱/۲۶ شورای نگهبان

استخراج، تنقیح و تدوین: محمد امینی زاده

بازبینی: امین الله زمانی

طرح اصلاح تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و

مهمات غیرمجاز

۱- مقدمه

طرح «اصلاح تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز» را عده‌ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به منظور جلوگیری از سوء استفاده قاچاقچیان اسلحه از قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات به مجلس تقدیم کردند. در مقدمه توجیهی این طرح، ضرورت ارائه این طرح به صورت زیر تبیین شده است: بر اساس تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز به دارندگان غیرمجاز سلاح شکاری مهلت ارفاقی شش ماهه داده شده تا نسبت به تحویل سلاح خود به مراجع ذیصلاح اقدام و مراجع مزبور ظرف سه ماه از تاریخ تحویل با احراز شرایط، جواز حمل را صادر نمایند. این امر که با هدف ساماندهی سلاح‌های شکاری غیرمجاز تصویب شده، در مقام اجرا موجب سوء استفاده و تشدید قاچاق اسلحه از مرزهای کشور را فراهم آورده است که با توجه به تأثیرات زیان‌بار آن، ضرورت تقلیل زمان مزبور و کنترل آن را اجتناب‌ناپذیر کرده است. لذا حسب اهمیت موضوع، طرح مزبور با قید دو فوریت تقدیم می‌گردد.

نمایندگان مجلس در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی تنها با یک فوریت این طرح موافقت کردند. بدین جهت، بررسی این طرح به کمیسیون قضایی و حقوقی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد. کمیسیون مزبور پس از تصویب طرح پیشنهادی، گزارش آن را به مجلس شورای اسلامی تقدیم کرد. مجلس نیز در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۹، مصوبه مزبور را عیناً تصویب و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال کرد. پس از وصول مصوبه به شورای نگهبان، بررسی آن در دستور جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۶ شورای نگهبان قرار گرفت که اعضای شورا پس از بررسی مفاد مصوبه، با اعلام مغایرت مفاد آن با اصل ۱۶۹ قانون اساسی و حقوق مکتسبه مردم، نظر خود را طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۵۷۳۳ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۶ به مجلس شورای اسلامی اعلام کردند.

۲- بحث و بررسی شورای نگهبان پیرامون طرح اصلاح تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی

۲-۱- ماده واحده

«ماده واحده- عبارت «در مهلت مقرر در این ماده» از متن تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰/۶/۷ حذف و به جای آن عبارت «تا تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۳۰» جایگزین می‌گردد.»

۲-۱-۱- نظرات استدلالی

۲-۱-۱-۱- دیدگاه مغایرت

به موجب ماده (۱۶) قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز، در صورتی که دارندگان غیرمجاز انواع اسلحه، مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل ظرف شش‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، موارد مذکور را به طور داوطلبانه به مراکز نظامی، انتظامی یا امنیتی تحویل دهند، از مجازات مقرر در آن قانون معاف خواهند شد. تبصره (۱) این ماده نیز برای افرادی که سلاح تحویلی‌شان از نوع سلاح شکاری باشد علاوه بر معافیت از مجازات، حقی ایجاد نموده؛ بدین صورت که مراجع ذی‌ربط را مکلف کرده تا در صورت تحویل سلاح شکاری در مدت یادشده و در صورت وجود شرایط، با صدور جواز حمل و نگهداری، سلاح مذکور را به صاحبش مسترد نمایند؛ به عبارتی در تبصره (۱)، برای تحویل‌دهندگان سلاح شکاری غیرمجاز نسبت به تحویل‌دهندگان سایر سلاح‌های غیرمجاز، مجازات مصادره سلاح در نظر گرفته نشده است. حال بر اساس این ماده واحده، مدت مذکور در تبصره این ماده تغییر پیدا کرده است؛ به این صورت که افرادی که سلاح تحویلی‌شان، شکاری باشد اگر تا تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۳۰ سلاحشان را تحویل داده باشند، مراجع ذی‌ربط مکلفند در صورت وجود شرایط، ضمن صدور جواز حمل و نگهداری برای سلاح مذکور، آن را به صاحبش مسترد نمایند. با این اصلاحیه، در فرصت شش‌ماهه در نظر گرفته شده برای معافیت از مجازات

---

۱. ماده ۱۶ قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیر مجاز: «۱۶- چنانچه دارندگان غیرمجاز انواع اسلحه، مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل، داوطلبانه ظرف شش‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، موارد مذکور را به یکی از مراکز نظامی، انتظامی یا امنیتی تحویل دهند، از مجازات مقرر معاف می‌شوند و در صورتی که با سلاح مزبور مرتکب جرمی شده باشند، فقط به مجازات مقرر در قوانین مربوط به همان جرم محکوم می‌شوند.»

تبصره ۱- چنانچه سلاح تحویلی از نوع شکاری باشد و در مهلت مقرر در این ماده تحویل گردد مراجع ذی‌ربط مکلفند سلاح مذکور را ظرف سه ماه از تاریخ تحویل به تحویل‌دهنده آن در صورت عدم سابقه محکومیت مؤثر کیفری و احراز شرایط با صدور جواز حمل و نگهداری مسترد نمایند.

تبصره ۲- تحویل داوطلبانه بعد از مدت مذکور در جرائم تعزیری درجه یک تا شش، موجب دو درجه تخفیف و در جرائم تعزیری درجه هفت، موجب یک درجه تخفیف می‌شود.»

داشتن اسلحه غیرمجاز تغییری ایجاد نشده، اما در فرصت اکتساب حق ایجاد شده برای دارندگان این نوع سلاح‌ها تغییر ایجاد شده است. بر این اساس، فرصت قبلی برای اکتساب این حق که شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون بوده، چندین ماه تقلیل یافته است؛ چه آنکه این قانون در تاریخ ۱۳۹۰/۷/۱۸ در روزنامه رسمی منتشر شده که به موجب ماده (۲) قانون مدنی^۲، پانزده روز پس از انتشار؛ یعنی ۱۳۹۰/۸/۴ در سراسر کشور لازم‌الاجراء شده است؛ این در حالی است که به موجب اصلاحیه کنونی، این فرصت به ۱۳۹۰/۱۱/۳۰ تقلیل پیدا کرده است. نتیجه این تغییر آن است که اگر افراد پس از ۱۳۹۰/۱۱/۳۰ و قبل از ۱۳۹۰/۲/۴ سلاح شکاری خود را داوطلبانه تحویل دهند، از مجازات داشتن سلاح غیرمجاز معاف خواهند شد، اما دیگر سلاح شکاری آنها مسترد نشده و تبعاً جواز حمل و نگهداری هم برای آنها صادر نخواهد شد، در حالی که فرصت اکتساب این حق و عدم مجازات مصادره سلاح، پیش از این تا تاریخ ۱۳۹۰/۲/۴ بوده است. این تغییر فرصت، هر چند ممکن است فی نفسه ایرادی نداشته باشد و از اختیارات مجلس به عنوان قانون‌گذار محسوب شود، اما در شرایط طرح این ماده واحده که تاریخ مطرح شدن آن در شورای نگهبان ۱۳۹۰/۱۱/۲۶ می‌باشد و تا تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۳۰ فقط ۴ روز باقیمانده است، طی شدن مراحل تصویب، ابلاغ و لازم‌الاجراء شدن و نهایتاً اطلاع عموم از آن در این زمان کوتاه، عملاً ممکن نیست. بر این اساس، حق مکتسب و عدم مجازاتی که با فرصت مشخص در قانون، برای افراد دارای سلاح شکاری ایجاد شده بود با این مصوبه، بدون اطلاع قبلی به عموم مردم، از افراد مشمول سلب شده است. بدین لحاظ، این تغییر تاریخ به علت عدم فرصت اعلام به عموم و آگاهی آنها در مورد مصادره سلاحشان، مغایر قاعده شرعی قُبْح عقاب بلا بیان و اصل ۱۶۹ قانون اساسی است که بر اساس آن، هیچ فعل یا ترک فعلی را نمی‌توان به استناد قانونی که بعد از آن وضع شده، جرم محسوب نمود و مجازات کرد.

۲-۱-۲- نظر شورای نگهبان

متن ماده واحده از آن جهت که طی مراحل تصویب قانون (اعم از امضاء و انتشار آن برای اطلاع عموم) عملاً ممکن نیست و مستلزم تضييع حقوق مکتسبه عامه و از بین رفتن حق اخذ جواز حمل می‌گردد، مغایر با قانون اساسی از جمله اصل ۱۶۹ آن شناخته شد.

---

^۲. ماده ۲ قانون مدنی: «قوانین پانزده روز پس از انتشار در سراسر کشور لازم‌الاجراء است، مگر آنکه در خود قانون ترتیب خاصی برای موقع اجرا مقرر شده باشد.»